TA'LIM MUASSASASI RAHBARLARINING TRANSFORMATSIYACHI LIDERLIK KOMPETENSIYALARINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI

Latifova Mavjuda Hurramovna
Email: mavjudalatifova@gmail.com

Qabul qilindi: 13.11.2025
Ko'rib chiqildi: 14.11.2025
Tasdiqlandi: 15.11.2025

Kalit so'zlar:
transformatsiyachi liderlik, rahbar, kompetensiyalar, baholash mezonlari, indikatorlar, ta'lim muassasasi.

Annotatsiya. Ushbu maqola ta'lim muassasasi rahbarlarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash mezonlari va indikatorlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda rahbarlarning strategik fikrlash, jamoani motivatsiyalash, o'zgarishlarni boshqarish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash, kommunikativ va pedagogik kompetensiyalarini aniqlash mezonlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, baholash indikatorlari rahbarning amaliy faoliyatini tizimli ravishda o'lchashga, pedagogik va psixologik salohiyatini aniqlashga yordam beradi. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida rahbarlarni samarali transformatsiyachi lider sifatida baholash va ularning professional rivojlanishiga yo'naltirilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda qo'llaniladi.

Keywords:
transformational leadership, school leader, competencies, assessment criteria, indicators, educational institution.

Annotation. This study examines the assessment criteria and indicators of transformational leadership competencies of school leaders. The research analyzes criteria for evaluating leaders' strategic thinking, team motivation, change management, application of innovative approaches, communication, and pedagogical competencies. Assessment indicators provide opportunities to systematically measure leaders' practical activities and to identify their pedagogical and psychological potential. The findings serve as a practical guide for evaluating school leaders as effective transformational leaders and for developing recommendations for their professional development.

Аннотация. В статье рассматриваются критерии и показатели оценки

Ключевые слова: трансформационное лидерство, руководитель, компетенции, критерии оценки, показатели, образовательное учреждение.

компетенций трансформационного лидерства руководителей образовательных учреждений. Исследование анализирует критерии для оценки стратегического мышления, мотивации команды, управления изменениями, применения инновационных подходов, коммуникационных и педагогических компетенций руководителей. Показатели оценки позволяют систематически измерять практическую деятельность руководителей и выявлять их педагогический и психологический потенциал. Результаты исследования служат практическим руководством для оценки руководителей образовательных учреждений как эффективных трансформационных лидеров и разработки рекомендаций по их профессиональному развитию.

Zamonaviy umumiy o‘rta ta’lim muassasasi rahbarlarining samarali faoliyati ularning transformatsiyachi liderlik kompetensiyalariga bevosita bog‘liq. Transformatsiyachi liderlik rahbarning jamoani ilhomlantirish, strategik yo‘naltirish, innovatsion o‘zgarishlarni boshqarish va pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Shu bois, ta’lim muassasalarida rahbarning transformatsiyachi sifatlarini baholash tizimi aniq mezonlar va indikatorlar asosida shakllanishi lozim.

Baholash mezonlari rahbarning asosiy faoliyat yo‘nalishlarini, ya’ni strategik va vizionerlik qobiliyatini, jamoani motivatsiyalash va qo‘llab-quvvatlash darajasini, o‘zgarishlarni boshqarish va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish qobiliyatini, kommunikativ va pedagogik salohiyatini aniqlashga xizmat qiladi. Strategik kompetensiya rahbarning uzoq muddatli maqsadlarni belgilashi, jamoaga vizionni yetkazishi, ta’lim sifatini oshirishga yo‘naltirilgan strategiyalarni ishlab chiqish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Motivatsiya va ilhomlantirish mezonlari esa xodimlarni tashabbuskorlikka undash, ularning kasbiy va shaxsiy salohiyatini rivojlantirish hamda jamoaviy ruhni shakllantirishni baholashga imkon beradi.

O‘zgarishlarni boshqarish mezonlari rahbarning pedagogik jarayonga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishi, yangi texnologiyalar va metodlarni joriy etishdagi samaradorligini ko‘rsatadi. Bu mezon orqali rahbarning qaror qabul

qilishda strategik fikrlash va o‘zgarishlarga moslashuvchanlik qobiliyati aniqlanadi. Kommunikativ va pedagogik kompetensiyalar indikatorlari rahbarning jamoa bilan samarali muloqot o‘rnatishi, ota-onalar va hamjamiyat bilan hamkorlik qilish qobiliyatini, o‘quvchilarning rivojlanishini monitoring qilish va o‘qituvchilar faoliyatini pedagogik mezonlar asosida baholashni o‘z ichiga oladi.[1]

Baholash indikatorlari mezonlarni amaliy ko‘rsatkichlar orqali o‘lchash imkonini beradi. Masalan, strategik kompetensiya indikatorlari orasida muassasa rivojlanish rejasi mavjudligi, maqsadlar aniq belgilanganligi, innovatsion loyihalarning amalga oshirilishi va jamoaga vizion yetkazilishi ko‘rsatkichlari bor. Motivatsiya va ilhomlantirish indikatorlari esa xodimlarning tashabbuskorligi, qoniqish darajasi, ijobiy muhit mavjudligi va jamoaviy ruh bilan o‘lchanadi. O‘zgarishlarni boshqarish indikatorlariga yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o‘zgarishlarga qarshilikni kamaytirish va innovatsion g‘oyalarni amaliyotga tatbiq etish kiradi. Kommunikativ va pedagogik indikatorlar esa rahbarning muloqot samaradorligi, xodim va o‘quvchilar bilan o‘zaro aloqasi, muammolarni hal etishdagi konstruktiv yondashuvi orqali baholanadi.

Transformatsiyachi liderlikni baholashda refleksiya va o‘zini rivojlantirish qobiliyati ham muhim mezon hisoblanadi. Rahbar o‘z faoliyatini tahlil qilishi, xatolardan saboq olishi, yangiliklar va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni o‘rganishi orqali jamoasiga namuna bo‘ladi. Shu orqali ta’lim muassasasida “o‘rganadigan tashkilot” madaniyati shakllanadi, xodimlar o‘zini doimiy rivojlantirishga yo‘naltiriladi va o‘quv jarayonida innovatsion g‘oyalar samarali tatbiq etiladi.

Amaliy jihatdan, rahbarlarning transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash va rivojlantirish uchun maxsus tizimlarni joriy etish lozim. Bunda malaka oshirish kurslari, treninglar, mentorlik dasturlari, jamoaviy tajriba almashish va faoliyat monitoringi asosiy vositalar hisoblanadi. Baholash natijalari rahbarlarning professional rivojlanish rejasini ishlab chiqishga, ularni samarali yetakchi sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu tarzda, ta’lim muassasasi rahbarlarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash mezonlari va indikatorlari tizimi nafaqat rahbarning shaxsiy salohiyatini aniqlashga, balki maktabning ta’lim sifatini oshirish, pedagogik jamoani ilhomlantirish va barqaror o‘zgarishlarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini samarali baholash ta’lim muassasalarida innovatsion va raqamli yondashuvlarni rivojlantirish,

[1] Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

o‘quv jarayonini modernizatsiya qilish va jamoada ijobiy muhit yaratishning poydevorini tashkil etadi.[2]

Ta’lim muassasasi rahbarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalari ko‘plab jihatlarni o‘z ichiga oladi, va ularni baholash aniq mezonlar va indikatorlar asosida amalga oshirilishi lozim. Transformatsiyachi liderlikning asosiy xususiyati shundaki, rahbar faqat boshqaruvchi emas, balki o‘zgarishlarni amalga oshiruvchi va jamoani ularga tayyorlovchi yetakchi hisoblanadi. Shu sababli, uning kompetensiyalarini baholash tizimi rahbarning pedagogik, psixologik, strategik va innovatsion faoliyatini kompleks tarzda o‘rganishga qaratilgan bo‘lishi zarur.

1. Strategik va vizionerlik kompetensiyasi: Bu kompetensiya rahbarning maktabning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini belgilash, ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish qobiliyatini baholashga xizmat qiladi. Baholash indikatorlari sifatida strategik reja mavjudligi, jamoaga yetkazilgan vizion, ta’lim sifatini oshirishga yo‘naltirilgan loyihalarning amalga oshirilishi ko‘rsatkichlari keltiriladi.

2. Jamoani motivatsiyalash va ilhomlantirish: Transformatsiyachi rahbar xodimlarni faollikka undash, ularning kasbiy va shaxsiy salohiyatini rivojlantirish, tashabbuskorlikni rag‘batlantirish va jamoaviy ruhni shakllantirishga qodir bo‘lishi lozim. Baholash indikatorlari sifatida xodimlarning ishga qoniqish darajasi, tashabbus ko‘rsatkichlari, ijobiy muhit va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish ko‘rsatkichlari olinadi.

3. O‘zgarishlarni boshqarish va innovatsion yondashuvlar: Rahbarning yangi pedagogik texnologiyalar va metodlarni joriy etishdagi samaradorligi, o‘zgarishlarga qarshilikni kamaytirish, qaror qabul qilishda ijodiy va innovatsion yondashuvni qo‘llash qobiliyati baholanadi. Bu indikatorlar rahbarning ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish va samarali transformatsiya qilish qobiliyatini o‘lchash imkonini beradi.

4. Kommunikativ va pedagogik kompetensiyalar: Rahbarning jamoa bilan samarali muloqot qilish, ota-onalar va hamjamiyat bilan hamkorlik qilish, nizolarni konstruktiv hal etish va pedagogik jarayonni tizimli boshqarish qobiliyatlari indikatorlar orqali aniqlanadi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning rivojlanishi va o‘qituvchilarning faoliyatini baholash ko‘rsatkichlari ham baholash tizimiga kiritiladi.

5. Refleksiya va shaxsiy rivojlanish qobiliyati: Transformatsiyachi rahbar doimiy ravishda o‘z faoliyatini tahlil qiladi, xatolardan saboq oladi, yangi pedagogik yondashuv va texnologiyalarni o‘rganadi. Baholash indikatorlari sifatida rahbarning o‘z-o‘zini rivojlantirishdagi faolligi, seminar va treninglarda ishtirok etishi, mentorlik va tajriba almashish faoliyati ko‘riladi.

[2] Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.

Shuni ta'kidlash lozimki, ta'lim muassasasi rahbarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash tizimi nafaqat uning shaxsiy salohiyatini o'lchashga, balki maktabdagi ta'lim sifatini oshirish, pedagogik jamoani ilhomlantirish va barqaror o'zgarishlarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Amaliy jihatdan bu tizim rahbarlarning professional rivojlanish rejasini ishlab chiqish, mentorlik va malaka oshirish dasturlarini yo'lga qo'yish, shuningdek, ta'lim muassasasining innovatsion va raqamli yondashuvlarini rivojlantirish imkonini beradi.

Natijada, transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini samarali baholash rahbarlarning o'zgarishlarga tayyorligi, jamoaviy motivatsiya va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida barqaror innovatsion muhit yaratishga, o'quvchilarning intellektual va ijtimoiy salohiyatini rivojlantirishga, hamda jamoaning ishonch va hamkorlik madaniyatini shakllantirishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida maktab rahbarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalari ta'lim muassasasining barqaror rivojlanishi, pedagogik jarayonning sifatini oshirish va jamoaning samarali faoliyat yuritishi uchun muhim mezon hisoblanadi. Transformatsiyachi liderlik konsepsiyasiga ko'ra, rahbar nafaqat boshqaruvchi, balki jamoani o'zgarishlar sari yo'naltiruvchi, xodimlarni ilhomlantiruvchi va o'quvchilarning rivojlanishiga hissa qo'shuvchi yetakchi sifatida faoliyat yuritadi. Shu sababli, rahbarning bu kompetensiyalarini baholash tizimi aniq, o'lchanadigan va indikatorlarga asoslangan bo'lishi lozim.

Baholash mezonlari rahbarning strategik fikrlash, jamoani motivatsiyalash, pedagogik va psixologik salohiyat, o'zgarishlarni boshqarish, kommunikatsiya va innovatsion yondashuv qobiliyatini aniqlashga xizmat qiladi. Transformatsiyachi rahbar maktabning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishi, jamoaga aniq vizionni yetkazishi, o'quv jarayonida yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq etishi va xodimlar bilan samarali muloqot o'rnatishi zarur.

Baholash indikatorlari esa rahbarning amaliy faoliyatini tizimli tarzda o'lchashga imkon beradi. Misol uchun, strategik kompetensiya indikatorlari rahbarning maktab rivojlanishi bo'yicha strategik reja ishlab chiqishi, innovatsion loyihalarni amalga oshirishi va jamoaga aniq maqsadlarni etkazishi orqali baholanadi. Motivatsiya va yetakchilik indikatorlari xodimlarning tashabbuskorlik darajasi, ishga qoniqish va jamoaviy ruh orqali o'lchanadi. O'zgarishlarni boshqarish indikatorlari rahbarning innovatsion g'oyalarni tatbiq etish qobiliyati, qaror qabul qilishdagi ijodiy yondashuvi va o'zgarishlarga moslashuvchanligini ko'rsatadi. Kommunikativ va pedagogik indikatorlar rahbarning samarali muloqot qobiliyati, o'qituvchilar faoliyatini pedagogik mezonlar asosida baholash va o'quvchilarning rivojlanishini monitoring qilish bilan aniqlanadi.

Shuningdek, refleksiya va shaxsiy rivojlanish qobiliyati transformatsiyachi liderning muhim jihati sifatida baholanadi. Rahbar o‘z faoliyatini tahlil qiladi, xatolardan saboq oladi, yangi pedagogik texnologiyalar va strategiyalarni o‘rganadi. Indikatorlar sifatida malaka oshirish kurslarida ishtirok, mentorlik faoliyati, treninglar va tajriba almashish ko‘rsatkichlari olinadi.

Amaliy jihatdan, ta’lim muassasasida rahbarlarning transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash tizimi professional rivojlanish rejasini ishlab chiqish, malaka oshirish, mentorlik va trening dasturlarini yo‘lga qo‘yish imkonini beradi. Bu tizim rahbarning o‘z jamoasini ilhomlantirishi, pedagogik jarayonni modernizatsiya qilishi, maktabdagi innovatsion va raqamli yondashuvlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, indikatorlarga asoslangan baholash rahbarning shaxsiy salohiyatini, jamoaning motivatsiyasini va o‘quvchilarning ijtimoiy-intellektual rivojlanishini yanada aniqroq ko‘rsatadi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, transformatsiyachi liderlikni samarali baholash maktab rahbarining o‘zgarishlarga tayyorligini, pedagogik jamoaning barqarorligini, ta’lim sifatining oshishini va innovatsion faoliyatni rag‘batlantirishni ta’minlaydi. Shu bois, har bir ta’lim muassasasi uchun indikatorlarga asoslangan, tizimli va amaliy ahamiyatga ega baholash tizimini joriy etish zarur.

Ta’lim muassasasi rahbarlarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalari ularning nafaqat rahbarlik qobiliyatlarini, balki maktabdagi ta’lim jarayonining sifatini va jamoaning samaradorligini belgilaydi. Transformatsiyachi liderlik shuni anglatadiki, rahbar jamoani faqat boshqarish bilan cheklanmaydi, balki ularni o‘zgarishlarga tayyorlaydi, innovatsion yechimlar joriy etadi va pedagogik hamjamiyatni ilhomlantiradi. Shu sababli, bu kompetensiyalarni baholash tizimi aniq mezonlar va indikatorlar asosida tashkil etilishi lozim, chunki faqat shunday yondashuv rahbarning real salohiyatini va ta’lim sifatiga ta’sirini ko‘rsatadi.

Baholash mezonlari rahbarning strategik fikrlash qobiliyati, jamoani motivatsiyalash, o‘zgarishlarni boshqarish, innovatsion yondashuvlar, kommunikativ va pedagogik ko‘nikmalarini o‘z ichiga oladi. Strategik kompetensiya rahbarning maktabning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishi, ta’lim sifatini oshirishga yo‘naltirilgan innovatsion loyihalarni amalga oshirishi va jamoaga vizionni yetkazishi bilan baholanadi. Motivatsiya va yetakchilik kompetensiyalari xodimlar va o‘quvchilarni ilhomlantirish, tashabbuskorlikni rag‘batlantirish, jamoaviy ruhni shakllantirish orqali baholanadi.

O‘zgarishlarni boshqarish va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish rahbarning pedagogik jarayonga yangi texnologiyalarni joriy etish, qaror qabul qilishda ijodiy va strategik yondashuvni qo‘llash va o‘zgarishlarga qarshilikni kamaytirish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Kommunikativ va pedagogik

kompetensiyalar indikatorlari rahbarning jamoa bilan samarali muloqot, ota-onalar va mahalliy hamjamiyat bilan hamkorlik, pedagogik jarayonni monitoring qilish va o‘qituvchilar faoliyatini baholash qobiliyatini ko‘rsatadi.

Transformatsiyachi liderlikni baholashda refleksiya va shaxsiy rivojlanish qobiliyati ham muhim ahamiyatga ega. Rahbar doimiy ravishda o‘z faoliyatini tahlil qiladi, xatolardan saboq oladi va yangi pedagogik yondashuvlarni o‘rganadi. Bu indikatorlar rahbarning malaka oshirish kurslari, seminar va treninglarda ishtirok etishi, mentorlik faoliyati va tajriba almashish ko‘rsatkichlari bilan o‘lchanadi.

Amaliy jihatdan, indikatorlarga asoslangan baholash tizimi rahbarlarning professional rivojlanish rejasini ishlab chiqish, malaka oshirish, mentorlik va trening dasturlarini yo‘lga qo‘yish imkonini beradi. Shu orqali rahbar o‘z jamoasini ilhomlantiradi, pedagogik jarayonni modernizatsiya qiladi va maktabdagi innovatsion muhitni rivojlantiradi. Shu bilan birga, indikatorlarga asoslangan tizim rahbarning shaxsiy salohiyatini, pedagogik jamoaning motivatsiyasini va o‘quvchilarning ijtimoiy-intellektual rivojlanishini aniq ko‘rsatishga xizmat qiladi.[3]

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, transformatsiyachi liderlikni samarali baholash maktab rahbarining o‘zgarishlarga tayyorligini, pedagogik jamoaning barqarorligini va ta’lim sifatini oshirishni ta’minlaydi. Shu sababli, har bir ta’lim muassasasida indikatorlarga asoslangan tizimli baholashni joriy etish, rahbarlarni professional rivojlantirish va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish strategik ahamiyatga ega hisoblanadi.

Xulosa

Ta’lim muassasasi rahbarlarining transformatsiyachi liderlik kompetensiyalari ularning pedagogik va boshqaruv salohiyatini, jamoaning motivatsiyasini, maktabdagi ta’lim sifatini va o‘quvchilarning rivojlanishini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Transformatsiyachi liderlik rahbarning nafaqat boshqaruv qobiliyatini, balki innovatsion o‘zgarishlarni joriy etish, jamoani ilhomlantirish, strategik qarorlar qabul qilish va pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish qobiliyatini ham o‘z ichiga oladi.

Rahbarning bu kompetensiyalarini baholash tizimi aniq mezonlar va indikatorlarga asoslangan bo‘lishi lozim. Baholash mezonlari rahbarning strategik va vizionerlik qobiliyati, jamoani motivatsiyalash va yetakchilik, o‘zgarishlarni boshqarish, innovatsion yondashuv, kommunikativ va pedagogik ko‘nikmalarini aniqlashga xizmat qiladi. Indikatorlar esa ushbu mezonlarni amaliy faoliyat ko‘rsatkichlari orqali o‘lchash imkonini beradi va rahbarning shaxsiy hamda professional salohiyatini aniq ko‘rsatadi.

[3] Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). *Transformational Leadership*. In W. Hoy & C. Miskel (Eds.), *Educational Leadership and Administration* (pp. 162–186). New York: McGraw-Hill.

Transformatsiyachi liderlikni samarali baholash maktab rahbarining o‘zgarishlarga tayyorligini, pedagogik jamoaning barqarorligini va ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, indikatorlarga asoslangan baholash tizimi rahbarning professional rivojlanish rejasini ishlab chiqish, malaka oshirish va mentorlik dasturlarini yo‘lga qo‘yish imkonini beradi. Natijada, ta’lim muassasasida innovatsion va raqamli yondashuvlarni rivojlantirish, jamoada ijobiy muhit yaratish va o‘quvchilarning intellektual hamda ijtimoiy salohiyatini oshirish imkoniyati yuzaga keladi.

Shu bilan, transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini baholash tizimi nafaqat rahbarning shaxsiy salohiyatini, balki butun ta’lim muassasasining samaradorligi va barqaror rivojlanishini ta’minlaydigan strategik vosita sifatida muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Transformatsiyachi liderlik kontseptsiyasi ta’lim muassasalarida rahbarning jamoa faoliyatini rag‘batlantirish, pedagogik jarayonlarni modernizatsiya qilish va innovatsion o‘zgarishlarni tatbiq etish qobiliyatini belgilaydi. Zamonaviy ta’lim talablariga mos keladigan rahbarlar faqat ma’muriy boshqaruv bilan cheklanmasdan, jamoani yangi maqsadlar sari ilhomlantiradi, xodimlarni kreativ yondashuvlar qo‘llashga rag‘batlantiradi va o‘quv jarayonida sifatni oshirishga hissa qo‘shadi. Shu bois, ularning transformatsiyachi kompetensiyalarini baholash tizimi tizimli, kompleks va indikatorlarga asoslangan bo‘lishi lozim.

Baholash mezonlari rahbarning strategik fikrlash, o‘zgarishlarni boshqarish, jamoani motivatsiyalash, innovatsion yondashuvlar qo‘llash, kommunikativ va pedagogik ko‘nikmalarini aniqlashga xizmat qiladi. Strategik mezonlar rahbarning uzoq muddatli rivojlanish maqsadlarini belgilash, maktabning ta’lim sifatini oshirishga yo‘naltirilgan strategiyalar ishlab chiqish va jamoaga vizionni yetkazish qobiliyatini baholashga imkon beradi.

Jamoani motivatsiyalash va yetakchilik mezonlari xodimlarning tashabbuskorligini rag‘batlantirish, ularning kasbiy va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo‘shish va jamoaviy ruhni shakllantirish bilan bog‘liq indikatorlar orqali aniqlanadi. O‘zgarishlarni boshqarish va innovatsion yondashuvlar mezonlari rahbarning pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni tatbiq etish va o‘zgarishlarga qarshilikni kamaytirish qobiliyatini o‘lchash imkonini beradi.

Kommunikativ va pedagogik kompetensiyalar indikatorlari rahbarning samarali muloqot qilish, ota-onalar va mahalliy hamjamiyat bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, o‘qituvchilarning faoliyatini pedagogik mezonlar asosida baholash va o‘quvchilarning rivojlanishini monitoring qilish ko‘rsatkichlari bilan belgilanadi. Refleksiya va shaxsiy rivojlanish indikatorlari rahbarning o‘z-o‘zini tahlil qilish, malaka oshirish kurslari, mentorlik va treninglarda faol ishtirok etishi orqali baholanadi.

Indikatorlarga asoslangan baholash tizimi nafaqat rahbarning shaxsiy salohiyatini aniqlashga, balki ta'lim muassasasining pedagogik jamoasi faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu tizim rahbarlarning professional rivojlanish rejasini ishlab chiqish, innovatsion va raqamli yondashuvlarni tatbiq etish, jamoada ijobiy muhit yaratish va o'quvchilarning intellektual hamda ijtimoiy salohiyatini oshirish imkonini beradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, transformatsiyachi liderlik kompetensiyalarini samarali baholash maktab rahbarining o'zgarishlarga tayyorligini, pedagogik jamoaning barqarorligini va ta'lim sifatini oshirishni ta'minlaydi. Shu sababli, har bir ta'lim muassasasida indikatorlarga asoslangan, tizimli va amaliy ahamiyatga ega baholash tizimini joriy etish strategik ahamiyatga ega hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

2. Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.

3. Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). *Transformational Leadership*. In W. Hoy & C. Miskel (Eds.), *Educational Leadership and Administration* (pp. 162–186). New York: McGraw-Hill.

4. Hallinger, P., & Heck, R. H. (2010). *Collaborative Leadership and School Improvement: Understanding the Impact on School Capacity and Student Learning*. *School Leadership & Management*, 30(2), 95–110.